

РЕЦЕНЗИЯ

От: *доц. д-р Даниела Венциславова Георгиева*
Институт за икономически изследвания при Българската академия на
науките
Професионално направление: 3.8. „Икономика (счетоводство)“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна*
степен „доктор“ по научна специалност в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: *участие в състава на научното*
жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №
2901/11.10.2024 на Зам. - ректора по НИД на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Адриана Атанасова Атанасова*
Тема на дисертационния труд: *Добавената стойност за*
обществото от независимия финансов одит чрез
системата за контрол върху качеството

1. Информация за дисертанта

Докторантката се е обучавала, съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 571/21.03.2019 г. по докторска програма към катедра „Финансов контрол“ при Финансово-счетоводен факултет на Университета за национално и световно стопанство по научна специалност "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност" (Финансов контрол). Обучението е осъществено в задочна форма през периода 2019 г. - 2023 г.

Адриана Атанасова Атанасова е завършила ОКС Бакалавър, специалност “Финансов контрол“ през 2017 г. и ОКС Магистър, специалност “Одитинг“ през 2018 г. в Университета за национално и световно стопанство. От 2015 г. до сега докторантката заема позиции като оперативен счетоводител в „Бизнес консулт такс“ ЕООД, стажант-одитор

и помощник одитор в „АФА“ ООД/„БДО АФА“ ООД, старши инспектор, главен инспектор и главен експерт „Методология и вътрешен контрол на качеството“ в Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори. Професионалният профил и кариерно развитие на докторантката имат пряко отношение към разгледаната в дисертационния труд проблематика и са показателни за фокусиране на творческата биография на Адриана Атанасова в сферата на одита и контрола върху качеството на одитните услуги.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Избраната от докторантката тема е дисертабилна, като позволява да се открият съществени проблеми и предизвикателства пред независимия финансов одит, произтичащи от прилагането на новите стандарти за качество на одиторските ангажименти. Чрез тях фокусът от контрола се измества върху управлението на качеството и съответно управлението на рисковете. Това разширява обхвата на одитните ангажименти, изискващи преглед, като същевременно е предпоставка за необходимостта от по-задълбочен анализ на ефективността на системите за контрол върху и управление на качеството. В този контекст настоящото дисертационно изследване притежава потенциал да подпомогне този процес като предложи адекватна методологическа рамка и валидирани хипотези.

Дисертационният труд обхваща обем от 196 стандартни страници, разпределени както следва: увод (8 страници); основен текст, систематизиран в три глави (172 страници); заключение (5 страници) и списък на използваната литература (6 страници). Съдържанието на дисертационния труд е илюстрирано посредством 27 бр. таблици, 3 бр. фигури и 6 бр. графики. Подходящо и полезно е в началото на дисертацията да се изведе списък с графики, фигури, таблици, както и използвани в разработката съкращения. Библиографската справка съдържа 54 източника, от които 15 научни заглавия на кирилица и 17 на латиница, както и 20 нормативни документа, ръководства, отчети и др. Сред използваните информационни източници има 2 сайт от Интернет. Всички използвани литературни източници са релевантни към избраната тематика.

В увода докторантката сполучливо обосновава значимостта на избраната тема и ясно дефинира целта, изследователските задачи, предмета, обекта, също така и ограничителните условия в дисертационния труд. Основната теза, застъпена в дисертацията е, че „добавената стойност за обществото от независимия финансов одит е следствие от качеството на одита, което се гарантира от системите за контрол върху качеството“. От основната теза са изведени за валидиране четири работни хипотези. Използваните научноизследователски методи и подходи позволяват провеждането на задълбочено научно изследване по избраната проблематика, както и достоверно аргументиране на поставените от докторантката теза и хипотези.

Стилът на разработката и използваната терминология са на необходимото научно ниво. С конкретни препратки са указани източниците, които докторантката е използвала. Подходящо и полезно е да се преразгледа цитирането под линия като се уеднакви чрез спазване на единни стандарти за цитиране (пр: БДС ISO 690-2021 (Harvard system), APA или др.). Считам, че в структурно отношение представената разработка отговаря на изискванията за дисертационен труд и показва стремежа на докторантката и на научния ѝ ръководител към качествено научнообосновано изследване по актуални проблеми с теоретико-приложен характер.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Първа глава от дисертационния труд е с наименование „Влиянието на качеството на независимия финансов одит върху икономиката“ и е посветена на въпроса за ретроспективното развитие на независимия финансов одит, неговата роля и добавена стойност за различни обществени групи и заинтересовани страни. Основният акцент на теоретичния обзор е поставен върху контрола на качеството на одитните ангажименти и факторите, които му оказват въздействие. Направен е анализ на пазара на одиторски услуги чрез използване на коефициента на Джини, кривата на Лоренц и индекса на Херфиндал-Хиршман, чрез което е защитена тезата, че „в България не съществува значителна концентрация, която да изисква въвеждане на нови или промяна на

съществуващи механизми за избор на одитори“. Изведен е теоретично обоснован извод, че „прекалено ранната повишена регулация би влошила състоянието на качеството на одита и би спряло развитието на компетенциите и познанията на одиторите.“ Паралелно с това обаче „прекалено бързата смяна на одитор носи също толкова висок риск за качеството на одита, колкото и прекалено дългото му задържане в едно предприятие“. От изведените седем изследователски задачи на дисертационното изследване, направеният задълбочен анализ в първата глава от дисертационния труд е в съответствие със следните задачи, поставени от докторантката в увода:

- Задача № 1 (стр. 7) - Преглед на същността за система за контрол върху качеството и система за управление на качеството. Анализ на различията и целите на промените на стандарта за контрол върху качеството, който да се прилага от регистрираните одитори.

- Задача № 6 (стр. 8) - Определяне на рискове за качеството на одита в следствие от концентрацията на пазара на одиторски услуги в България. Изследване на концентрацията на пазара на одиторски услуги в България. Механизъм за регулиране на концентрацията на пазара на одиторски услуги с цел гарантиране на качествения одит в България.

Втората глава на дисертационния труд е с наименование „Системата за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, прилагана от комисията за публичен надзор над регистрираните одитори“. Тя е фокусирана върху по-задълбочен научно-методологичен анализ на пазара на одиторските услуги. Изследвани са фактори и рискове, оказващи въздействие върху качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори. По-детайлно са обобщени и анализирани данни за разпределението на пазара на одиторски услуги в секторите „Осигуряване“ и „Застраховане“. Обект на анализ в главата е и гарантиране на качеството на професионалната дейност за одитори на ПОИ и неПОИ, като е обърнато внимание и на надзора върху предоставяните от одиторите неодитни услуги. На основата на сравнителен анализ на публикувани одиторски доклади за пет последователни години е направена оценка на одитните практики на 24 предприятия, обявени в несъстоятелност. В резултат са констатирани слабости и са изведени препоръки за подобряване на публичността на

поставените оценки за качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори. Направените във втора глава на разработката проучвания и съждения съответстват на следните поставени от докторантката изследователски задачи:

- Задача № 3 (стр. 7) - Изследване на адекватността на дадените от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори оценки за качество на професионалната дейност на регистрирани одитори, одитирали дружества, обявени в несъстоятелност близо до датата на одиторския доклад чрез анализ на финансовите отчети на дружествата, попаднали в извадката, и издадените одиторски доклади към тях.

- Задача № 5 (стр. 8) - Анализ и стратификация на пропуски в качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, констатирани при изпълнени от КПНРО планови инспекции.

Трета глава с наименование „Системата за управление на качеството в одиторските практики като гарант за високото качество на одита“ е посветена на системата за управление на качеството в одиторските фирми, представена като вариант на системата за вътрешен контрол COSO. Направен е съпоставителен анализ на всяка задължителна цел във връзка с качеството съгласно изискванията на МСУК 1 към определен принцип и опорна точка в модела COSO. Чрез използването на подходящи статистически методи и подходи е извършено практико-приложно изследване на влиянието на пропуски и несъответствия в СУК, които са установени от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, върху крайната дадена от КПНРО оценка на качеството на професионалната дейност на регистрирания одитор. Изведени са добри практики от Полша и Люксембург по повод прилаганите подходи за проверка на СУК. На базата на извършените емпирични проучвания и изведените в края на главата изводи и препоръки са постигнати и следните изследователски задачи на дисертационния труд:

- Задача № 2 (стр. 7) - Изследване на системата за управление на качеството и потвърждаване или отхвърляне на хипотезата, че системата за управление на качеството по смисъла на приложимите одиторски стандарти е частен случай на модела COSO.

- Задача № 4 (стр. 8) - Изследване на зависимост между констатираните пропуски и несъответствия в СУК с дадената от

Комисията крайна оценка на качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори.

- Задача № 7 (стр. 8) - Представяне на възможни подобрения в системата за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, прилагана от КПНРО.

Приложената в дисертационния труд методология за провеждане на изследването е адекватна на поставената цел и произтичащите от нея изследователски задачи. В заключение може да се обобщи, че Адриана Атанасова може ясно да очертае и аргументира научно своите виждания по разглеждания проблем, като предлага методически решения и обосновани предложения. Направените в дисертацията изводи и препоръки са коректни и в унисон с получените емпирични резултати. В този контекст дисертационният труд притежава убедителни доказателства за научно-приложни резултати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Обстойният прочит на представения дисертационен труд ми дава основание *да приема* справка за приносите, разписани в автореферата, като считам, че същите обогатяват и разширяват познанията в областта. Като приноси със съществен практико-приложен характер в дисертационното изследване намирам:

- Изследвана е концентрацията и необходимостта от регулиране на пазара на одиторски услуги като е оценен потенциалния риск за обществения интерес от намаляване на качеството на одиторските услуги.

- Анализирани са зависимостта между констатирани пропуски и несъответствия в СУК и крайната дадена от КПНРО оценка на качеството на професионалната дейност на регистрирания одитор.

- Обосновано е доказано, че системата за управление на качеството по смисъла на приложимите одиторски стандарти е частен случай на модела COSO.

- Изведени са научно обосновани препоръки за подобрене на системата за гарантиране на качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, прилагана от КПНРО.

- Проучена е релевантността на дадени от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори и ИДЕС оценки за качество на професионалната дейност на регистрирани одитори, чрез анализ на съдържанието на одитни доклади на дружества, обявени в несъстоятелност за изразените мнения относно спазването и оповестяването на принципа за действащо предприятие във финансовите отчети.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Адриана Атанасова Атанасова е представила 4 (четири) научни публикации, както следва:

1. Адриана Атанасова, глава девета „Приложение на статистически измерители на пазарна концентрация“ от колективна монография „Пазарът на одиторски услуги в България“, издателски комплекс – УНСС, София, 2024 г., ISBN 978-619-232-816-0, стр. 124-138.

2. Адриана Атанасова, глава тринадесета „Области на въздействие от КПНРО на пазара на одиторски услуги“ от колективна монография „Пазарът на одиторски услуги в България“, издателски комплекс – УНСС, София, 2024 г., ISBN 978-619-232-816-0, стр. 212-236.

3. Красимир Йорданов, Адриана Атанасова „Влиянието на качеството на одита върху икономическия растеж“, сборник статии, представени на Национална научна конференция с международно участие 21 – 22 ноември 2022 г., София 2023 г., издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, ISBN 978-619-245-327-5, стр. 570-577.

4. Даниела Петрова, Адриана Атанасова „Изследване на пазара на одиторски услуги в България“, Научни трудове на УНСС (4) 2023, ИК – УНСС, ISSN 2534-8957, стр. 187-202.

Две от разработките са самостоятелни глави в колективни монографии, а останалите две представляват съавторски доклад и статия. Представените от докторантката научни публикации са пряко свързани с темата и съдържанието на дисертационния труд и отговарят на необходимия брой публикации.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на български език е в обем от 47 страници, вкл. титулна страница, публикации по темата и декларация за оригиналност. Той отговаря на изискванията, като вярно и достоверно представя обхвата, съдържанието и резултатите от научното изследване. Справката за приносите правилно представя научните постижения в дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Смятам, че дисертационният труд е формиран целесъобразно в структурно отношение, като показва персоналният подход на докторантката по проблема. По представения дисертационен труд **нямат критични бележки**. Бих искала да отправя към автора следните допълнителни теми за размисъл, дискусия и препоръки:

1. Препоръчвам на Адриана Атанасова и в бъдеще да продължи да изследва проблемите, свързани с качеството на одитните ангажименти. На база задълбочени проучвания на предимно вторични източници на информация докторантката прави релевантни препоръки за подобрене на подхода, методологията и правилата за проверки от КПНРО. Интересно би било в бъдещи авторски изследвания, чрез фокус групи, Делфи проучвания, индивидуални интервюта и др. методи за събиране на първични данни, да се изследва и мнението на независими финансови одитори по проблемите и препоръките, предложени в разработката. Считам, че това не само ще подпомогне за повишаване на информираността на експерти в областта по повод постигнатите в дисертацията резултати, но и ще обогати текущото изследване чрез допълнително валидиране на авторовите хипотези.

2. Възможностите за използване на теоретичните и научно-приложни приноси на дисертационното изследване от практики, студенти и представители на академичните среди са много широки. Поради това препоръчвам на Адриана Атанасова да публикува своя дисертационен труд в книга след някои корекции в правописа, пунктуацията и прецезиране на някои изрази в дисертационното изследване.

3. Многообразието и разнообразието от използвани общонаучни методи и подходи, както и широкият обхват на изследването е

показателно за положения от докторантката и научния ѝ ръководител труд. Подходящо и полезно е обаче оптимизиране на представеното в дисертацията съдържание чрез съкращаване на текста на определени места и премахване на някои от подточките или обединението им с други.

Направените препоръки са в съответствие с общата положителна оценка на разработката.

Поради факта, че проблематиката е изключително интересна и актуална бих искала да поставя следния *въпрос* на Адриана Атанасова:

В дисертационния труд на стр. 33 авторът изразява мнение, че: „Държавата едновременно изисква независим финансов одит и не обработва адекватно и ефективно тази информация“. Предходното твърдение е в резултат на анализ на подаването на ГФО към НСИ, НАП, Агенцията по вписванията. Кои според Вас са основните причини за неефективното обработване на информацията от одиторските доклади от тези институции?

8. Заключение

Дисертационният труд „Добавената стойност за обществото от независимия финансов одит чрез системата за контрол върху качеството“ съдържа научни и научно-приложни приноси и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и на вътрешните правила на УНСС. Поставената в дисертацията цел е постигната. Посочените приносни моменти не само обогатяват съществуващите знания, но са в състояние да подпомогнат и практиката в изследваната област. На тази основа **подкрепям** присъждането на образователна и научна степен “доктор” по професионално направление 3.8. "Икономика" с научна специалност "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Финансов контрол)" на Адриана Атанасова Атанасова.

Съобразно изискванията на ЗРАСРБ настоящата рецензия завършва с положителна оценка на дисертационния труд.

Дата:06.11.2024

Подпис:

Място: гр. София

доц. д-р. Даниела Венциславова Георгиева

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

R E V I E W

From: *assoc. prof. dr. Daniela Ventsislavova Georgieva*
Economic Research Institute, Bulgarian Academy of Sciences
Professional field 3.8 "Economics (accounting)"

Regarding: Dissertation on the educational and scientific degree "Doctor" award in the University of National and World Economy.

Reason for submitting the review: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation according to the Order № 2901/11.10.2024 of the Vice-rector of the University of National and World Economy.

Author of the dissertation: *Adriana Atanasova Atanasova*

The theme of the dissertation: ***The Added Value for Society from the Independent Financial Audit through the Quality Control System***

9. Information about the candidate

Adriana Atanasova studied according to the order of the Rector of UNWE № 571/21.03.2019 at the Department of Financial Control at the Faculty: "Finance and Accounting" in the scientific specialty "Accounting, control and analysis of economic activity (Financial control)". The PhD student was enrolled in part-time study during the period 2019 - 2023.

Adriana Atanasova graduated from UNWE with a Bachelor's degree in Financial Control in 2017 and from 2018 holds a Master's degree in Auditing. From 2015 until now she has held positions as accountant at "Business Consult Tax" EOOD, auditor in trainee and assistant auditor at "AFA" OOD/"BDO AFA" OOD, senior inspector, chief inspector, and chief expert "Methodology and Internal Quality Control" at the Commission of Public Oversight of Statutory Auditors. The candidate's professional interests and career

development are related to the issues discussed in the dissertation. The biography and scientific work of Adriana Atanasova are focused on the audit and control over the quality of audit services.

10. General characteristics of the doctoral thesis

The topic chosen by the doctoral student is a dissertationable. It allows highlighting significant problems of the independent financial audit resulting from implementing the new standards for the quality of audit engagements. Through them, the focus shifts from control to quality management and, accordingly, risk management. This expands the scope of audit engagements requiring review, while also presupposing the need for a more in-depth analysis of the effectiveness of quality control and management systems. In this respect, the current dissertation has the potential to support this process by offering an adequate methodological framework and validated hypotheses.

The dissertation covers a volume of 196 standard pages, distributed as follows: introduction (8 pages); main text, systematized in three chapters (172 pages); conclusion (5 pages) and references (6 pages). The content of the dissertation is illustrated by 27 tables, 3 figures, and 6 graphics. It is appropriate and useful for a list of graphs, figures, tables, and abbreviations used in the dissertation to be included at the beginning of the dissertation. The bibliographic references contain 54 sources, from which 15 scientific titles by Bulgarian authors and 17 from abroad, as well as 20 regulatory documents, manuals, reports, etc. Among the used information sources there are 2 Internet sites. All used sources are relevant to the chosen topic.

In the introduction, Adriana Atanasova successfully outlines the importance of the chosen topic and clearly defines the research goal, the subject, and the object of the study, as well as points out the research tasks and limitations of the study. The main author's thesis is that „the added value for society from the independent financial audit results from audit quality, which is ensured by quality control systems“. From the main thesis, four working hypotheses are derived for validation. The used scientific research methods and approaches allow for conducting in-depth scientific research on the chosen issue and credible argumentation of the thesis and hypotheses put forward by the doctoral student.

The style of writing and the used terminology are at the required scientific level. The sources used by the doctoral student are indicated with specific references. It is appropriate and useful to review the footnote citation by unifying it and adhering to uniform citation standards.(exp: БДC ISO 690-2021 (Harvard system), APA and etc.). I believe that in terms of structure, the presented work meets the requirements for a dissertation and shows the aspiration of the doctoral student and her supervisor towards qualitative scientifically based research on current problems of a theoretical and applied nature.

11.Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The first chapter of the dissertation is entitled „The impact of independent financial audit quality on the economy“ and is dedicated to the issue of the retrospective development of independent financial auditing, its role and added value for various public groups and stakeholders. The main emphasis of the theoretical overview is placed on the quality control of audit engagements and the factors that impact it. An analysis of the audit services market was conducted using the Gini coefficient, the Lorenz curve and the Herfindahl-Hirschman index, which supported the thesis that „there is currently no significant concentration in Bulgaria that would require the introduction of new or changes to existing mechanisms for selecting auditors“. A theoretically justified conclusion has been drawn that „over-regulation too early may deteriorate audit quality and hinder the development of auditors' competencies and knowledge.“ In parallel with this, however „a quick change of auditor carries as much audit quality risk as retaining one for too long“. From the seven research tasks of the dissertation, the in-depth analysis made in the first chapter is in line with the following tasks set by the doctoral student in the introduction:

- Research task № 1 (page 7) - A review of the essence of the quality control system and the system of quality management. An analysis of the differences and goals of the changes in the quality control standard to be applied by statutory auditors.

- Research task № 6 (page 8) - Identification of risks to audit quality arising from the concentration of the audit services market in Bulgaria. An investigation into the concentration of the audit services market in Bulgaria. A

mechanism for regulating market concentration of audit services to ensure high-quality audits in Bulgaria.

The second chapter of the dissertation is entitled „The quality assurance system of statutory auditors' professional activities implemented by the public oversight commission of statutory auditors“. It is focused on a more in-depth scientific and methodological analysis of the audit services market. Factors and risks affecting the quality of professional activities of registered auditors have been studied. Data on the distribution of the audit services market in the "Assurance" and "Insurance" sectors have been summarized and analyzed in more detail. The chapter also analyses the quality assurance of professional activities for auditors of public interest entities and non-public interest entities, with attention paid to the oversight of non-audit services. Based on a comparative analysis of published audit reports for five consecutive years, an assessment of the audit practices for audits of 24 companies declared bankrupt was made. As a result, weaknesses were identified and recommendations were made to improve the publicity of the assessments made for the quality of the professional activities of registered auditors. The studies and conclusions made in the second chapter of the thesis correspond to the following research tasks set by the doctoral student:

- Research task № 3 (page 7) - An examination of the adequacy of the evaluations provided by the Commission for Public Oversight of Statutory Auditors regarding the quality of the professional activities of statutory auditors, who audited companies declared insolvent shortly after the audit report date, through the analysis of financial statements of the sampled companies and the related audit reports.

- Research task № 5 (page 8) - An analysis and stratification of deficiencies in the quality of the professional activities of statutory auditors, identified during scheduled inspections by the Commission.

The third chapter titled „System of quality management in as a guarantee for high audit quality“ is dedicated to the quality management system in audit firms, presented as a variant of the internal control system COSO. A comparative analysis has been made of each mandatory quality objective according to the requirements of International Quality Management Standard 1 to a certain principle and fulcrum in the model COSO. By using appropriate statistical methods and approaches, a practical and applied study of the impact

of gaps and inconsistencies in the quality management system has been carried out, which have been established by the Commission for Public Oversight of Statutory Auditors, on the final assessment given by the Commission of the quality of the professional activity of the registered auditor. Good practices have been identified from Poland and Luxembourg regarding the applied approaches to verifying the quality management system. Based on the empirical studies carried out and the conclusions and recommendations drawn at the end of the chapter, the following research objectives of the dissertation have been achieved:

- Research task № 2 (page 7) - A study of the system of quality management as a variant of the COSO internal control model.

- Research task № 4 (page 8) - An investigation into the relationship between identified deficiencies and non-compliance in the System of quality management and the final quality rating of the professional activities of statutory auditors, as provided by the Commission.

- Research task № 7 (page 8) - A presentation of potential improvements to the quality assurance system for the professional activities of statutory auditors, applied by the Commission for Public Oversight of Statutory Auditors.

The methodology applied in the dissertation to conduct the research is adequate to the set goal and the research tasks. In conclusion, Adriana Atanasova can clearly outline and scientifically argue her views on the topic under consideration, offering methodical solutions and substantiated proposals. The conclusions and recommendations made in the dissertation are correct and in line with the obtained empirical results. In this context, the presented dissertation has convincing evidence of scientific and applied results.

12. Evaluation of the scientific contributions of the dissertation

The thorough reading of the dissertation gives me reason to *accept* the reference for the contributions listed in the abstract, as I believe that they enrich and expand the current knowledge in the field. As contributions of a significant practical nature in the dissertation, I find:

- The concentration and the need for regulation of the audit services market are examined, and the potential risk to the public interest from a reduction in the quality of audit services is assessed.

- The relationship between identified gaps and inconsistencies in the quality management system and the final assessment given by the Commission for Public Oversight of Statutory Auditors of the quality of the professional activity of the registered auditor is analyzed.

- It is scientifically proved that the quality management system within the meaning of the applicable auditing standards is a special case of the model COSO.

- Scientifically based recommendations have been made for improving the system for ensuring the quality of the professional activities of registered auditors, implemented by the Commission for Public Oversight of Statutory Auditors.

- The relevance of the recommendations given by the Commission for Public Oversight of Statutory Auditors and the Institute of Certified Public Accountants assessments of the quality of the professional activities of registered auditors, through content analysis of audit reports of companies declared bankrupt for the opinions expressed regarding compliance with and disclosure of the going concern principle in the financial statements.

13. Publications evaluation

Adriana Atanasova has presented 4 (four) scientific publications, as follows (note: the publications were transliterated from Bulgarian language):

1. Adriana Atanasova, glava deveta „Prilozhenie na statisticheski izmeriteli na pazarna kontsentratsia“ ot kolektivna monografia „Pazarat na oditorski usluzi v Bulgaria“, izdatelski kompleks – UNSS, Sofia, 2024 g., ISBN 978-619-232-816-0, str. 124-138.

2. Adriana Atanasova, glava trinadeseta „Oblasti na vazdeystvie ot KPNRO na pazara na oditorski usluzi“ ot kolektivna monografia „Pazarat na oditorski usluzi v Bulgaria“, izdatelski kompleks – UNSS, Sofia, 2024 g., ISBN 978-619-232-816-0, str. 212-236.

3. Krasimir Yordanov, Adriana Atanasova „Vliyanieto na kachestvoto na odita varhu ikonomicheskia rastezh“, sbornik statii, predstaveni na Natsionalna nauchna konferentsia s mezhdunarodno uchastie 21 – 22 noemvri 2022 g., Sofia 2023 g., izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“, ISBN 978-619-245-327-5, str. 570-577.

4. Daniela Petrova, Adriana Atanasova „Izsledvane na pazara na oditorski usluzi v Bulgaria“, Nauchni trudove na UNSS (4) 2023, IK – UNSS, ISSN 2534-8957, str. 187-202.

Two of the publications are independent chapters in collective monographs, and the other two are co-authored report and article. The scientific publications submitted by the doctoral student are related to the topic and content of the dissertation and correspond to the required number of publications.

14. Dissertation's abstract evaluation

The Bulgarian language abstract is 47 pages long and meets the requirements by faithfully and reliably presenting the scope, content and results of the scientific research. The statement of contributions correctly represents the scientific achievements of the dissertation.

15. Critical remarks, recommendations and questions

The dissertation is structured appropriately, showing the doctoral student's personal approach to the problem. I have **no critical remarks** on the presented thesis. However, I would like to address the following additional topics for reflection, discussion and recommendations, which in no way detract from the already highlighted contributions and benefits of the dissertation:

4. I recommend that Adriana Atanasova continue to investigate issues related to the quality of audit engagements in the future. Based on in-depth research on mostly secondary sources of information, the doctoral student makes relevant recommendations for improving the approach, methodology and rules for inspections by the Commission for Public Oversight of Statutory Auditors. It would be interesting in future author's research, through focus groups, Delphi surveys, individual interviews, and other methods of collecting primary data, to also examine the opinion of independent financial auditors on the problems and recommendations proposed in the study. I believe that this will not only help to increase the awareness of experts in the field regarding the

results achieved in the dissertation, but will also enrich the current research by further validating the author's hypotheses.

5. The possibilities for using the theoretical and scientific-applied contributions of the dissertation research by practitioners, students and representatives of academic circles are very wide. Therefore, I recommend that Adriana Atanasova publish her dissertation in a book after some corrections in spelling, punctuation, and refinement of some expressions in the dissertation research.

6. The diversity and variety of the used general scientific methods and approaches, as well as the broad scope of the research, is indicative of the work undertaken by the doctoral student and her scientific supervisor. However, it is appropriate and useful to optimize the content presented in the dissertation by shortening the text in certain places and removing some of the sub-points or merging them with others.

The recommendations made are in line with the overall positive evaluation of the dissertation.

Due to the fact that the issue is extremely interesting and relevant, I would like to ask the following *question to Adriana Atanasova*:

In the dissertation on page 33, the author expresses the opinion that: "The state simultaneously requires an independent financial audit and does not adequately and effectively process this information". The previous statement is the result of an analysis of the submission of the annual financial statements to the NSI, NRA, and the Registry Agency. What do you think are the main reasons for the ineffective processing of information from audit reports by these institutions?

16. Conclusion

The dissertation „The Added Value for Society from the Independent Financial Audit through the Quality Control System“ contains scientific and scientific-applied contributions and meets the requirements of the law on the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation. The set goal of the study is achieved. The thesis's contributions enrich the existing knowledge and can support the practice in the researched field. On this basis, **I support** the award of the

educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 3.8. "Economics" in the scientific specialty "Accounting, control and analysis of economic activity (Financial control)" to Adriana Atanasova Atanasova.

By the requirements of the law, this review ends with a positive assessment of the dissertation.

Data: 06.11.2024

Signature:

Place: Sofia

assoc. prof. dr. Daniela Ventsislavova Georgieva